

RASISMISTA JA FILOSOFIASTA

Timo Leinosen laatima luettelo Jani Sinokin alustuksen keskeisestä sisällöstä FiloCafe -illan keskustelujen pohjaksi.

1. Keskustelun aloittava kysymys: Jos osoittaa vihamielisyyttä maahanmuuttajaa kohtaan ja kysyttäessä syytä tähän, vastaa, ettei pidä maahanmuuttajista. Onko vastaaja silloin rasisti?
2. Sinokki tutkii tätä kysymystä filosofian keinoin.
3. Rasismi on filosofisesti vaikea käsite;
  - käytetään arkikielessä paljon
  - melkein kaikki uskovat tietävän, miten sitä käytetään
  - se ymmärretään kuitenkin eri tavalla
  - entä jos kaikki eivät tiedä käsitteen oikeaa käyttötapaa?
4. Arkiset erimielisyydet eivät ole yleensä filosofisesti mielenkiintoisia.
5. Filosofiset ajatuskokeet: idealisoituja tieteellisiä koeasetelmia
6. Koeasetelma: Kokonaan oma ajatusrakennelma, jossa koeparametrit voidaan valita vapaasti.
7. Toisaalta se merkitsee samalla sitä, että ihmisen toiminta yksinkertaistetaan.
8. Ongelma/Kysymys ikään kuin ulkoistetaan ideaalille yksilötyypille, jonka toimintaa voidaan hallita logiikan keinoin.
9. Ideaalityypin vastenmielisyys voi johtua
  - joko tiedollisista asioista, eli uskomuksista
  - tai tuntemuksista.

10. Eivätkö tiedolliset seikat ja tuntemukset ole vuorovaikutuksessa keskenään?
11. Jos vain omaksuu toisten mielipiteen, on ennakkoluuloinen.
12. Uskomusten pitää perustua totuuteen.
13. Miksei voi myös katsoa sisäänpäin ja perustaa pohdinnat omiin tuntemuksiinsa? Yleensä ilmeisesti filosofian perusteokset on tehty tällä periaatteella.
14. Filosofian perinteessä on ajateltu, että uskomukset ja tuntemukset ovat toisistaan erillisiä.
15. Minusta (TL) tämä ei ole oikea oletus. Tuntemukset ovat perustavanlaatuisempia kuin uskomukset (on puhuttu intuitiosta varmaankin tässä mielessä).
16. Koehenkilöllä ei ole mitään haittaavia uskomuksia maahanmuuttajia kohtaan, mutta hän kuitenkin tuntee vastenmielisyyttä näitä kohtaan.
17. Onko tällainen tunne järjetön?
18. Vertaa edellistä siihen, että joku tuntee vastenmielisyyttä sinihomejuustoa kohtaan.
19. Makuasioista ei voi kiistellä!
20. Tuntemukset ovat jotakin, mikä tapahtuu meille.
21. Ei niinkään sitä, mitä itse teemme.
22. Sinokki: "Tunteet ovat reaktiivisia tiloja, jotka ovat pääasiassa oman vaikutusvallan ulkopuolella."
23. Entä vastuu tunteista? Vrt. syyllisyys -kysymykset.

24. Jokainen on vastuussa yleensä teostaan, ei tekoon johtaneista tuntemuksistaan.
25. Puhe on teko = puheakti.
26. Jos tuntemukset johtavat helposti ongelmallisiin tekoihin, on syytä hillitä omia tekoja tai yrittää vaikuttaa omia tuntemuksiaan (esim. totuttautua sinihomeeseen, siis eräänlaista siedätyshoitoa).
27. Maahanmuuttajat ovat lähinnä abstrakti juridinen luokka, ei yhtenäinen ryhmä.
28. Rasismiin liittyy saman tyyppisiä, epämääräisiä käsitteitä/luokitteluja:
  - rotu,
  - etnisyys,
  - kulttuuri
29. Rasismin ongelma Sinokin mukaan: ihmislajin monimuotoisuus yritetään tyypistää aivan liian suoraviivaisin lokeroihin todellisuutta vastaamattomalla tavalla.
30. Jos ei pysty esittämään yleisiä perusteluja joillekin vahingollisille näkemyksilleen vaan vetoaa vain omiin tuntemuksiinsa tai kokemuksiinsa, kysymys on vain ennakkoluuloista Sinokin mukaan.
31. Sinokki korostaa, että tämä on myös vakiintunut periaate käytännöllisessä etiikassa ja juridiikassa. Haittaa toisille tuottavat näkemykset ja toiminta on kyettävä oikeuttamaan tavallista paremmin. (vrt. esim. rangaistusten oikeuttaminen)

32. Jeremy Waldron: sananvapauden käyttäminen tavalla, joka heikentää joidenkin perusturvallisuutta, on lähtökohtaisesti ristiriidassa sananvapauden omien perustelujen kanssa.
33. Jos yhteiskunta tavoittelee tasa-arvoisuutta, se merkitsee itsessään perusteluja rajoittaa vähemmistöön kohdistuvia vihapuheita.

Turussa 13.10.2020

Timo Leinonen